

Key words: a debtor and creditor debt, fictitious enterprises, economic analysis, financial analysis, charts of deviation, is from payment of taxes

УДК 657.47:657.37

А.В. Алексеева, к.е.н., доцент, Т.В. Ігнатенко, аспірант,
Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ

ОБЛІК ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЗА СЕГМЕНТАМИ

В статті розкрито облік витрат на підприємствах торгівлі в системі фінансового та управлінського обліку з метою складання фінансової звітності за сегментами.

Ключові слова: сегментарний облік, витрати за сегментами, фінансова звітність за сегментами.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В міру того, як підприємства стали здійснювати діяльність, пов'язану із значною кількістю різних товарів, ринків і навіть галузей, користувачам їх фінансової звітності все важче стало розуміти вплив різних сегментів на показники та майбутню перспективу. Створення крупних торговельних фірм, зростання масштабів їх діяльності в різних географічних регіонах країни та за кордоном є передумовою необхідності формування та надання інформації за сегментами діяльності організації, важливою складовою якої є витрати за сегментами. У зв'язку з цим актуальними є дослідження в напрямку створення методологічного і методичного інструментарію щодо обліку витрат за сегментами діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Поставлене завдання щодо створення інформаційного забезпечення обліку витрат діяльності підприємства за сегментами передбачає впровадження на підприємстві сегментарного обліку витрат.

Система фінансового обліку та складання фінансової звітності за сегментами були об'єктом дослідження як вчених далекого і близького зарубіжжя, так і вітчизняних науковців, зокрема, С.Ф. Голова [1], К.Друри [2], Л.В.Нападовської [3], Н.Г.Чумаченко [4].

Проте аспекти сегментарного обліку витрат в практиці функціонування вітчизняних торговельних підприємств змістовно не розглядались, що і викликало необхідність подальших досліджень.

Метою статті є дослідження сегментарного обліку витрат як складової системи фінансового та управлінського обліку на вітчизняних суб'єктах господарювання.

Матеріали і методика досліджень. В якості інформаційної бази для дослідження використані напрацювання вітчизняних і зарубіжних науковців з даного питання, публікації в спеціалізованих виданнях, а також практичні дані ПАТ Універмаг «Дитячий світ», м. Київ.

В процесі дослідження застосовувались такі методи як монографічний, аналізу, синтезу та аналогій.

Об'єктом дослідження виступає сегментарний облік витрат, як складова фінансового та управлінського обліку.

Результати дослідження. Необхідність розкриття інформації в розрізі звітних сегментів продиктована новими умовами ведення підприємництва. Звітність за сегментами забезпечить зовнішніх користувачів інформацією про показники діяльності, ризики та перспективу розвитку окремих сегментів бізнесу, що сприятиме формуванню іміджу організації.

Інформація щодо витрат діяльності за сегментами міститься в системі бухгалтерського обліку, до складу якого у країнах з ринковою економікою відноситься фінансовий та управлінський облік.

У відповідності до П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами» витратами звітного сегмента визнається частина витрат підприємства, що пов'язані з звичайною діяльністю господарського або географічного сегмента та безпосередньо можуть бути віднесені (або визначені шляхом розподілу на обґрунтованій та послідовній основі) до звітного сегмента.

Класифікація витрат підприємств та їх склад регламентовані П(С)БО 16 «Витрати». Розгорнутий перелік витрат торговельної діяльності надається в Методичних рекомендаціях з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності. [5]

Проблемним питанням щодо обліку витрат є обрання обґрунтованої бази їх розподілу за звітними сегментами.

Безпосередньо за даними аналітичного обліку на звітний сегмент може бути віднесена собівартість реалізованих товарів. Це досягається шляхом побудови аналітич-

ного обліку до дебетового обороту рахунку 90 «Собівартість реалізації» в частині собівартості реалізації товарів.

Аналіз структури адміністративних витрат, які відносяться до складу операційної діяльності, на досліджуваному підприємстві носять загальногосподарський характер і тому їх слід відображувати у складі нерозподілених статей.

Витрати на збут, що пов'язані з реалізацією товарів, поділяються на **прямі та непрямі**. Прямі витрати доцільно обліковувати окремо за кожним звітним сегментом шляхом побудови аналітичного обліку до дебетового обороту рахунку 93 «Витрати на збут», До **прямих** витрат на збут на досліджуваному підприємстві відносяться: витрати на оплату праці, комісійні винагороди та відрахування на єдиний соціальний внесок персоналу, що забезпечує збут товарів; витрати пакувальних матеріалів; витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом.

До **непрямих** витрат на збут відносяться: амортизація основних засобів, нематеріальних активів; витрати на утримання основних засобів (ремонт, опалення, освітлення); витрати на рекламу та на маркетингові дослідження; транспортні витрати; витрати на страхування товарів, що зберігаються на складах.

На підприємстві необхідно розробити обґрунтовану базу розподілу непрямих витрат між сегментами і обрані методи розподілу відобразити в облікової політиці підприємства і застосовувати послідовно.

Для розподілу непрямих витрат, пов'язаних із збутом, пропонується використовувати наступні методи:

- амортизацію основних засобів, нематеріальних активів; витрати на утримання основних засобів (ремонт, опалення, освітлення, охорона тощо)
- слід розподіляти пропорційно займаній площі сегментом;
- витрати на рекламу та на маркетингові дослідження; транспортні витрати; витрати на страхування товарів, що зберігаються на складах розподіляти пропорційно обсягу товарообороту сегмента.

Із складу інших витрат операційної діяльності, що обліковуються за дебетом рахунку 94, безпосередньо за даними аналітичного обліку на звітний сегмент можуть бути віднесені нестачі грошових коштів та інших цінностей, втрати від пошкодження цінностей, якщо винні особи не встановлені; витрати, пов'язані з веденням касового господарства (плата стороннім організаціям за обслуговування, технічний нагляд за РРО); витрати на контрольно-касові стрічки, витрати по оплаті послуг за участь в семінарах; витрати на гарантійне обслуговування, визнані штрафи, пені, неустойки.

Пропорційно обсягу товарообороту сегмента підлягають розподілу наступні інші операційні витрати: втрати від операційної курсової різниці; втрати від знецінення товарів; безнадійна дебіторська заборгованість та відрахування в резерв сумнівних боргів; витрати на розрахунково-касове обслуговування в установах банків.

До складу нерозподілених витрат слід віднести: вартість послуг сторонніх підприємств, пов'язаних з забезпеченням протипожежної охорони; витрати на охорону праці; витрати на придбання літератури для інформаційного забезпечення господарської діяльності підприємства; собівартість реалізованих виробничих запасів та інші.

Фінансові витрати звітних сегментів наводяться, якщо отримання фінансових доходів є основною діяльністю підприємства.

Інші витрати, які не можуть бути розподілені на окремі звітні сегменти, включаються в нерозподілені статті.

У зв'язку з внесенням змін в методологію відображення в обліку операцій, пов'язаних з продажем основних засобів і нематеріальних активів (переведення до складу оборотних активів на рахунок 286, відображення доходу по кредиту субрахунку 712 у складі інших операційних доходів, відображення собівартості реалізованих основних засобів і нематеріальних активів по дебету субрахунку 943), доходи і витрати за цими операціями вважаємо за необхідне включати до складу інших **операційних** доходів і витрат звітного сегмента, а не до складу інших доходів і витрат, як це передбачено п.20 П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами».

Проведене дослідження дало змогу дійти наступних **висновків**:

- 1) Зростання масштабів діяльності крупних торговельних фірм в різних географічних регіонах країни та за кордоном є передумовою необхідності формування та надання інформації за сегментами діяльності організації, важливою складовою якої є витрати за сегментами.
- 2) Запропоновані методи обліку і розподілу витрат за сегментами дозволяють більш точно оцінити ефективність різних напрямів бізнесу підприємства, перспективи розвитку, вірогідність виникнення ризиків і отримання прибутку як в цілому по підприємству, так і за окремими сегментами.
- 3) Надання фінансової звітності за сегментами відповідає потребам зовнішніх користувачів щодо отримання інформації, яка допомагає інвесторам приймати обгрунтовані рішення відносно доцільності вкладання фінансових інвестицій в підприємство.

Список використаних джерел

1. Голов С. Ф. Управлінський облік. - К. : Лібра, 2003. - 704 с.
2. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет / Пер. с англ под ред. С.А. Табалиной. - М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998, - 774 с.
3. Нападовська Л.В. Управлінський облік: Монографія. - Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. - 450 с.
4. Чумаченко Н.Г. Учет и анализ в промышленном производстве США. - М.: Финансы, 1971 - 237 с.
5. Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельної діяльності. Затв. Наказом Міністерства економіки України від 02.03.2010р. № 226.

***Annotation.** In the article the account of charges is exposed on the enterprises of trade in the system of financial and administrative account with the purpose of drafting of the financial reporting after segments.*

***Key words:** account on segments, charges after segments, financial reporting after segments.*

УДК 336.531.2:005.8

О.В. Амеліна, к.е.н, доцент,

Київський національний торгово-економічний університет, м.Київ

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ПРИВАБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Досліджено критерії оцінювання ефективності інвестиційних проектів в сучасних умовах господарювання. Розглянуто підходи до оцінювання ефективності інвестиційних рішень. Узагальнено показники, що дозволяють оцінити інвестиційні рішення з врахуванням критерію часу.

***Ключові слова:** інвестиційний проект, ефективність, критерії ефективності інвестиційних проектів.*

Оцінюючи доцільність інвестиційних вкладень, фінансові аналітики зіштовхуються з одним і тим же набором інвестиційних можливостей, але використовуючи різні критерії оцінки інвестицій можуть приймати різні інвестиційні пропозиції. Для прийняття правильних управлінських рішень під час порівняння альтернативних